

הפסק וטעות בתפילת שמונה עשרה - שיעור 819

I. הערות בענינינו

- (א) **המתפלל תפילת שמונה עשרה נחשב כעומד לפני מלך ואם סיים את ברכת המברך את עמו ישראל בשלום יכול להתעסק בדבר שיש בו קצת מצוה אך יאמר קודם יהי' לרצון (מ"ב ק"ד - ט)**
- (ב) **כשימשיך בתפילתו יהיה לו רק הפסד אסור לו להפסיק**
- (ג) **המתפלל שמונה עשרה והתחיל הטלפון לצלצל או מקישים בדלת ומחמת כן אינו יכול לכוין בתפילה מותר לגשת בסיום הברכה שעומד בה ולהסיר את השפופרת או לפתוח הדלת וצריך להזהר שלא לדבר ולאחר מכן ישוב לתפילתו (אשי ישראל דף ע"ח בשם רב אלישיב)**
- (ד) **באמצע התפילה הפיח ריח מלמטה צריך להפסיק עד שיכלה הריח (ק"ג - ח פרק ל"ג - ו)**
- (ה) **אם נפל ספר על הרצפה באמצע תפילת שמונה עשרה ומפריע לו הדבר לכוונה יכול להגביה בסיום הברכה שעומד בה (מ"ב ל"ו - ז)**
- (ו) **באמצע התפילה הסתפק באיזה דין מותר ללכת לארון ולהסתכל בספר ואם אי אפשר מותר לו גם לשאול אדם אחר מה ההלכה (מ"ב ק"ד - ז)**
- (ז) **באמצע התפילה אם הקטן בוכה ומפריע לציבור המתפללים צריך האב לצאת עמו החוצה כדי שלא להפריע ליתר המתפללים ומותר לאבא לצאת עם בנו לעשיית צרכיו באמצע שמונה עשרה (אשי ישראל ל"ג - הערה מ"ד בשם החזו"א)**
- (ח) **אם הילד שואל את אביו באמצע תפילת שמונה עשרה מה להתפלל והדבר מפריע לאביו לכוין מותר לו להראותו (מ"ב ק"ד - ח)**
- (ט) **באמצע שמונה עשרה והוא שמע מהש"ץ למודים ישחה עם הציבור שלא יראה ככופר אך לא יאמר עמהם מודים (מ"ב ק"ט - י)**
- (י) **אם עומד בכותל מזרח שהוא אחורי הכהנים חייב ללכת משם ולעמוד בפני הכהנים (אג"מ ד - ח"ג - ו אג"מ ה - כ"ג)**
- (יא) **סיים שמונה עשרה בכרכת המברך את עמו ישראל בשלום ואמר יהיו לרצון אף שעדיין לא אמר אלקי נצור יכול לענות לקדיש אמן יהא שמיה רבא עד עלמאי וכן לאמן אחר דאמירן בעלמא ולקדושה קדוש וברוך כבוד ולברכו ברוך ד' המבורך וכן לברכת העולה לתורה יענה ברוך ד' המבורך ובחזרת הש"ץ יענה אמן לאחר ברכת האל הקדוש ושומע תפלה אך לשאר אמנים לא יענה ובמודים יאמר רק מודים אנחנו לך ובליל שבת יכול לומר ויכולו ואם קראוהו לעלות לתורה יעלה ויברך ברכת התורה (ק"ד - ח קכ"ג - ח)**
- (יב) **אמנם אם הוא באמצע שמונה עשרה יפסיק תפילתו וישתוק ויכוין למה שאומר הש"ץ (ק"ד - ח ומ"ב כ"ח) דיצא בזה ידי חובתו של קדיש קדושה וברכו שחייב לשמוע**
- (יג) **באמצע שמונה עשרה ראה שחברו מוכן לאכול דבר חלבי והוא בתוך שש שעות מדבר בשרי אולי יש לרמוז על זה וצ"ע (ד"ע)**
- (יד) **לקריאת התורה לא יפסיק באמצע שמונה עשרה דזה הפסק גדול (אשי ישראל ל"ג - הערה נ"ו בשם הגרשז"א) ויש חולקין ואבאר**
- (טו) **אדם נכבד שעומד בתפילה והש"ץ ממתין עליו באמירת קדיש או קדושה והוא אינו מרוצה בכך שימתו עליו וזה מטרידתו בתפילה מותר לו לרמוז להש"ץ שיתפלל כדרכו (מ"ב ק"ד - ח)**
- (טז) **טוב יותר לקבוע תפילות על כל העינים הצריכים לו אחר שסיים כל הי"ח מלקבעם בכרכת שומע תפלה כדי שכשיצטרך לענות קדיש או קדושה יהיה יוכל לענות אחר אמירתו יהיו לרצון לכר"ע (מ"ב קכ"ג - ח)**

II. עוד דינים

- (א) **להפסיק ולפרש בפה בלע"ז כוונת וביאור התפלה אשר ע"י זה יכוין יותר לכו לשמים פשוט שהוא הפסק ואסור ואפילו בין הפרקים ואפילו בפסוקי דזמרה הוא הפסק ודינו כמזיד וחוזר לראש דעל כל פנים הרי לא נתכוין לתפלה שתיקנו חז"ל שאינו תפלה ולא דמי לשח דברים בטלים שלא שייכי לתפלה שלא מקלקל מה שהתפלל וחוזר רק לראש הברכה אם הוא באמצע התפלה (אג"מ ג - ח)**

- (ב) התחיל להתפלל שלא לצד מזרח יצדך פניו למזרח ואל ישנה מקומו (מ"ב ז"ד - י) וביהכ"נ שהארון בצד דרום צריך להתפלל לצד דרום אך יצדך פניו למזרח (מ"ב שס)
- (ג) מי שיסדר בעצמו תפלה כפי שהוא מביין באנגלית הוא דבר הבל ולא יצא בזה אלא שעד שילמוד בלשון הקודש יאמר נוסח התפלה באנגלית שנדפסו וטוב למצוא תרגום לאנגלית ממי שידוע לשומר תורה ומצוות ביותר (אג"מ ז - ע - ד)
- (ד) השלשה פסיעות בסיום השמו"ע - עיין באג"מ (ד - קכ"ז - ז) דעת הגר"א שאין חילוק איך לעשות ואמנם דעת האג"מ כדעת השע"ת (קכ"ג - ט) דבתחלה יפסע קטנה ברגלו השמאלית ואח"כ יפסיע גדולה בימנית ואח"כ יפסע באופן שיהיו רגליו שוים ומי שמוסיף על ג' פסיעות הוי יוהרא (קכ"ג - ז) שנראה שהוא חולק כבוד לשכינה יותר משאר בני אדם ובאיטר עיין בבה"ל (קכ"ג - ז"ה כשפוסט) שמתחיל בימינו
- (ה) לילדים הלומדים בישיבה אין להתפלל בבית הכנסת בחיפזון שעל ידי כך יתחנכו שלא כראוי ויתפללו בהישיבה במקום שלומדים בלא מנין ותימשך כשלשת רבעי שעה ואין זה נחשב ביטול תורה (אג"מ ה - ו)
- (ו) אסור ללמוד בשעת חזרת הש"ץ בכל אופן יש מדינא ויש מטעם המגן אברהם (קכ"ז - ח) (אג"מ ז - י"ט) ואבאר
- (ז) באחד שמכוין יותר ביחידות - עיין באג"מ (ג - ז) שתפלה בצבור עדיף מיתרון כוונה שהוא רק חשיבות ומעלה משא"כ תפלה בצבור הוא חיוב בעיקר מצות תפלה ועוד בזמנינו ליכא מי שיכול לומר שהוא מכוין כראוי (ש"ע ע - ג) ועיין ברמ"א (ס - י"ח) לא ירגיל עצמו להתפלל בלי ציבור ואפשר הוא הדין במי שעומד בתוך שמו"ע ומרגיש שאינו מכוין כלל מ"מ צריך לגמור השמו"ע
- (ח) יש שאין אומרים חזרת הש"ץ בתפלת מנחה - עיין בשו"ת אז נדברו (ג - כ"ג) משום שרגילים לומר השיעורים לפני מנחה ולא יכלו לכוין היטב וכן משמע מתשובת הרמב"ם שהעם אינם פונים דעתם לתפלת הש"ץ וכמעט שמכרך לבטלה
- (ט) יכוין רגליו זה אצל זה כאלו הוא מלאך (ה"ה - ה) אבל אם הדבר קשה מותר בדיעבד ואם הוא יושב בעגלה מ"מ יכוין רגליו (מ"ב) ואם בשיטה אינו רוצה אינו יכול להיות הש"ץ (אג"מ ה - ל"ח - ה)
- (י) בשמונה עשרה אם לא כיוון לברכת אבות יחזור ויתפלל (שו"ע ק"ח - ה) ועיין בבה"ל (שס) דיש לזוהר באבות שלא יהא פונה באמצע הברכה לדברים אחרים ואפילו אם בעת שיאמר אח"כ התיבות של הברכה צריך יחזור ויכוון ויש לעיין לענין דיעבד ועכ"פ לכתחלה יש לזוהר בזה מאד מ"מ מי שאינו יודע להתפלל יצא בתפלת הש"ץ ואולי דשם מיירי שמביין עכ"פ ברכת אבות ועיין ברמ"א דהאידינא אין חוזרין דאף בחזרה לא יכוין ולמה יחזור ועיין בבה"ל דכוונתו אם סיים השמ"ע ולא כיוון באבות אבל אם עומד אצל אתה גבור האין נאמר לו שיכרך עוד ברכות שלא יצא בהם ולכן יותר טוב שלא יאמר עוד אתה גבור כלל וימתין על הש"ץ שגומר ברכת אבות ויכוין לצאת וכשיגיע הש"ץ לאתה גבור יתחיל בעצמו ובאבות כיון שאינו יכול לכרך אותה בעצמו יצא בתפלת הש"ץ כמי שאינו בקי אמנם עיין באג"מ (ה - ה - ה) שכתב דלא מסתבר כלל לומר שהפסקה בהרהור הוי הפסקה ולכתחלה ודאי יש לזוהר ועיין בחידושי רב חיים בריסק בעניינינו
- (יא) שכח לומר פסוק דה' שפתי עיין במ"ב (ק"ח - י) ובבה"ל דמסתפק אם יצא ומשמע שיותר נוטה שיצא וא"צ לחזור ותלוי אם הוי כתפלה ארוכה או תקנה בעלמא כהשבינו במעריב ואבאר אמנם עיין באג"מ (ה - כ"ד - ח) שמי שטעה באופן שצריך לחזור לראש כשהוא עדיין עומד בתפלה שלא עקר רגליו שלא יצטרך לחזור אלא לתחלת ברכה ראשונה ולא מה' שפתי כיון דלא הופסק חשיבות עמידתו בתפלה מצד החיוב שעליו לחזור לראש אבל עקר רגליו הוי הפסק וצריך לומר ה' שפתי קודם ועוד כתב דאם שכח ה' שפתי צריך לחזור ומתפלל שהיא כתפלה אריכתא שהתקנה דרבי יוחנן שאמרו אותה היה לעיכובא ודלא כהמ"ב אמנם ליהיו לרצון כששכח שהיא אחר התפלה שכבר היתה הגונה ומקובלת אינו חוזר אע"פ שהיה באותו תקנה דרבי יוחנן
- (יב) להתפלל למשיח צדקינו עיין בבא מציעא (פ"ה:) במעשה ברב חייא ובניו שהיה בידו כח להביא משיח קודם זמנו וה' מעכבו דאין מתפללין למשיח לבוא קודם זמנו אמנם האג"מ (ה - כ"ד - ס כסופו) כתב שזה היה בזמנם אבל בזמנינו שכבר יותר מ"ט מאות שנה אחר החורבן ומשיח הוא זקן מופלג יכול להתפלל שיבוא בכל יום ואפילו בכל רגע